

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**KISEBBSÉGI ÉS KETTŐS KISEBBSÉGI LÉTBEN
ÉLŐ FIATALOK TOVÁBBTANULÁSI ASPIRÁCIÓI
EGY HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TÉRSÉGBEN**

Pásztor Rita Gizella

Témavezető: Dr. habil. Csoba Judit

DEBRECENI EGYETEM
Humán Tudományok Doktori Iskola
Debrecen, 2017

I. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A továbbtanulás az elsajátított értékek alapján hozott döntési mechanizmus eredménye. A romániai közoktatásban az általános iskolás diákok nyolcadik osztály végén döntési helyzetbe kerülnek iskolai pályafutásukat illetően. Mérlegre kerül a kérdés, hogy továbbtanulnak-e vagy sem és ha továbbtanulnak, milyen iskolatípusban teszik azt. A továbbtanulási szándékot az elsajátított értékek mellett azonban még számos tényező befolyásolja, melyeket kutatásunk során azonosítva feltárhatjuk a pozitív aspirációkat erősítő tényezőket is.

Kutatásunk fő célja, hogy képet kapjunk a magyar anyanyelvű felső- és középfokú oktatás számára a szintén magyar oktatási nyelvű képzésből jövő általános iskolás tanulók továbbtanulási terveiről. A kutatás helyszíne egy tömb magyar vidék, Románia Észak- Nyugati részén, a román-magyar határ menti térségében elhelyezkedő Érmellék volt. Az Érmellék elnevezést disszertációnkban a Bihar megyében fekvő részterületre alkalmaztuk, bár az elnevezés történelmileg ennél nagyobb kiterjedésű földrajzi tájegységre vonatkozik.

Empirikus kutatásunk keretében azt kívántuk vizsgálni, hogy egy hátrányos helyzetű kistérség, az Érmellék kisebbségi oktatásában résztvevő általános iskolásoknak milyenek a pályaválasztási szándékai és milyen tényezők alakítják a továbbtanulásra vonatkozó elképzeléseiket. Vizsgáltuk továbbá azt is, mi jellemző azokra a tanulókra, akik határozottak továbbtanulási szándékaikat illetően, és milyen különbségek jelennek meg köztük és a bizonytalanok, valamint az oktatásból kimaradást tervezők között. Végül arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen tényezők magyarázzák a

magasabb szintű iskolai útvonal választását és milyen indokok vannak az atipikus, alacsony szintű oktatási útvonal háttérében.

A vizsgálati mintába került iskolai közösség sajátossága volt, hogy nemcsak kisebbségi magyar tanulók, hanem kettős kisebbségi létben élő fiatalok, azaz magyar cigány fiatalok alkották.

Kutatásunk során a továbbtanulási ambíciók differenciáltságának alakulását a szocio-ökonómiai tényezők, a tanulói útvonal sajátosságai és a szocio-kulturális környezet szocializációs ágensei közötti összefüggések figyelembe vételével tártuk fel. Disszertációnkban a kutatási területet szociálökológiai perspektívából is vizsgáltuk.

A számos kérdést felvető kutatás egységes keretét az oktatásszociológia biztosította. A kisebbségi oktatás sajátosságainak szemléltetésére két elméletből indultunk ki, egyrészt a kisebbség tipologizálására vonatkozó (Ogbu 1978) elméletből, másrészt a kisebbségi oktatásra ható tényezőket összefoglaló modellt (Papp Z. 2012) alkalmaztuk. Az őshonos- önkéntes kisebbségi dimenziót kiegészítve a nyelvi faktoriall az oktatási formák változatosságát is sikerült felvázolni. Az elméletekre alapozva értelmeztük az erdélyi magyar kisebbség jellemzőit. Ezek szerint az erdélyi magyar kisebbség nem önkéntes, hanem őshonos kisebbségnek tekinthető és sajátossága, hogy védi anyanyelvét, identitását, s ebből következően a többségi nyelvtanulást fenyegetőnek véli. Míg az őshonos kisebbség ellenáll a többségi nyelv tanulásával szemben, addig a bevándorló törekszik annak elsajátítására, s nem tekinti akadálnak a nyelvi különbségeket. A továbbtanulási döntést alakító tényezők elemzését az etnicitással összefüggő és tőle független tényezők mentén végeztük.

II. Az alkalmazott módszerek vázolása

Az elemzés alapját egy, a 2015 tavaszán általunk végzett kérdőíves adatfelvétel képezte. A vizsgálatban 465 hetedik és nyolcadikos tanuló vett részt, az Érmellék 20 oktatási intézményéből. A kitöltők magyar tannyelvű oktatásban résztvevő magyar (n=380) és magyar cigány (n=85) fiatalok voltak. A roma tanulókat heteroidentifikáció útján azonosítottuk. Az értekezésben a roma és cigány megnevezéseket szinonimaként használtuk. Az empirikus kutatásba bevontunk minden olyan érmelléki alapoktatási intézményt, ahol magyar nyelvű képzés működik.

A kutatási kérdéseink arra kerestek választ, hogy a mindenkire ható hátrányok összeadódása mellett, mi magyarázza a magasabb szintű iskolai útvonal választását és milyen tényezők vannak az atipikus, alacsony szintű oktatási útvonal hátterében.

A kutatási célok elérésére és a kutatási kérdések megválaszolására a vizsgálat során eltérő súllyal több módszert alkalmaztunk: szakirodalmi áttekintést, romániai és nemzetközi statisztikai adatok másodelemzését, kérdőíves vizsgálatot, esettanulmányt, résztvevő megfigyelést, félig strukturált interjút, archívum -elemzést.

Az empirikus vizsgálat megalapozása érdekében áttekintettük a vonatkozó szakirodalmat, az elméleti háttér négy pillérre épült: identitás és kisebbség, szocializációs folyamatok, hátrányos helyzet, továbbtanulás és pályaválasztás. A romániai közoktatási rendszer – mint a továbbtanulást szabályozó keret – sajátosságainak bemutatása is helyet kapott a dolgozatban.

Feltáró kutatásunk elméleti megalapozásában az identitás és a kisebbség fogalmának értelmezése során különös hangsúlyt helyeztünk a

kettős kisebbség értelmezésére. A szocializációs folyamatok eredményessége és esetleges hiányosságai befolyásolják a továbbtanulási szándékot, ezért a szakirodalmi háttérben erre is kitértünk.

A kutatási térség hátrányos jellegét a vonatkozó makroszintű adatok másodelemzésével igazoltuk. A negatív tendenciájú demográfiai és gazdasági jellemzők – mint pl. az etnikai összetétel, az iskolai végzettség, a jövedelmi viszonyok, a település szerkezet – sorolták a tájegységet Románia kedvezőtlen helyzetű mikrorégiói közé.

A vizsgálat primer adatgyűjtési módszerét a strukturált kérdőíves kutatás alkotta, ami a válaszadók középszintű továbbtanulási szándékára vonatkozó elképzeléseket mérte fel a magyar képzésben tanuló, hetedikes és nyolcadikos diákok körében. Több egységből épült fel: a diákok családi hátterét, iskolai eredményességét, iskolai pályafutását, értékrendjét, a szocializációs közegek hatását, továbbtanulási szándékát zárt és nyílt kérdések segítségével vizsgáltuk. Az adatok feldolgozása SPSS 23.0 statisztikai program használatával történt

Hipotéziseinkben a továbbtanulási döntés és a döntést befolyásoló tényezők változói közötti kapcsolatokról fogalmaztunk meg feltevéseket, melyeket mérhető formába rendeztünk.

A hipotézisek igazolására alkalmazott elemzési eljárások között a leíró statisztikák mellett szerepelt még keresztábra elemzés, korreláció, főkomponens elemzés és a multinomiális logisztikus regressziós elemzés. Az alkalmazott skálák megbízhatóságát a belső érvényességét mutató Cronbach-féle alfa kiszámolásával is ellenőriztük.

Az esettanulmányban rögzített osztálytörténeti elemzés célja a lemorzsolódásnak és a továbbtanulás akadályainak a vizsgálata volt, melyet

négy kutatási kérdés mentén elemeztünk az Érmellék egy iskolacsoportjában. Az iskolacsoportot a lemorzsolódási mutatók és a települési jellemzők alapján választottuk ki.

Elsőként választ kívántunk adni arra a kérdésre, hogy milyen körülmények között tanulnak két kistélepülés iskoláiban a diákok, milyen az *iskolák felszereltsége, milyen tárgyi feltételek jellemzik az intézményeket.*

Másodsorban azt a kérdést kívántuk megválaszolni, hogy *milyen szociodemográfiai és szociokulturális háttérrel rendelkeznek azok a diákok, akik évisméltők.*

Harmadsorban arra a kérdésre is választ kerestünk, hogy *a túlkorosság milyen mértékben jellemzi az évisméltőket, valamint arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen okai vannak az évisméltéseknek, a kiválasztott iskolacsoportban.*

Negyedik kutatási kérdésünk a lemorzsolódás mértékére vonatkozott, arra kerestük a választ, hogy *milyen mértékű a lemorzsolódás és milyen etnikai vonatkozásai vannak.*

Az esettanulmány elkészítéséhez a félig strukturált interjú, a résztvevő megfigyelés, a dokumentum és archívum- elemzés módszerek eszköztárát alkalmaztuk. Az iskola négy pedagógusával készítettünk félig strukturált interjút, amelyek az oktatási körülményekről, az osztályközösségekről nyújtottak hiteles információt. A résztvevő megfigyelés fókuszában az iskolák felszereltsége, hátrányos helyzetének felismerése, fontosabb jellemzőinek feltárása állt. Ez a módszer lehetőséget teremtett arra, hogy a terepen betekintést nyerjünk az iskolák működésébe, szervezeti felépítésébe és életminőségébe. A következő megfigyelési szempontokat dolgoztuk ki: az iskola épületének állaga, tárgyi felszereltsége, elektronikus eszközpark,

egészségügyi blokkok megléte, fűtési rendszer, tantermek berendezése, szaktermek, könyvtár, tornaterem megléte és állapota.

Az archívum-elemzést az osztálynaplók adatainak rögzítésével végeztünk. Ezek az iskolai dokumentumok olyan adatokat tartalmaznak, mint a tanulók születési adata, vallása, a szülők neve, valamint foglalkozása, lakcíme, a hiányzások száma, tantárgyi értékelések, bukott tantárgyak száma, tanulási átlagok.

III. Az eredmények tézisszerű felsorolása

Feltáró jellegű kutatásunk a kisebbségi oktatásban résztvevő magyar és magyar cigány tanulók továbbtanulási szándékát vizsgálta. A választott földrajzi régióban még nem készült ilyen jellegű kutatás. A dolgozatunk új vonása részben a témaválasztásból, részben abból származik, hogy a továbbtanulási döntés tárgyalásakor szintetizálta az identitást és a továbbtanulási szándékot alakító tényezőket.

A továbbtanulási szándéokra vonatkozó alábbi következtetéseket vontuk le.

Feltételeztük, hogy az általánosan, mindenkire ható területi hátrányos helyzetből adódóan, a hetedik és nyolcadik osztályos tanulók továbbtanulási szándékát a családi háttér tényezői bizonytalanná teszik. Mindezek mellett az etnikai hovatartozás, a nemi sajátosságok és a lakóhelyi környezet jellege is hozzájárul a továbbtanulási terv alakításához.

Az eredmények feltárták azokat a mikorszintű tényezőket, amelyek szignifikáns összefüggést mutattak a továbbtanulási ambíciók differenciáltsága tekintetében. Megállapítottuk, hogy az általános hátrányok

mellett, amennyiben megjelennek a családi háttér hátrányai is, a továbbtanulási tervek instabilakká válnak. A jobb anyagi háttér, amelyet kutatásunkban a tartós fogyasztási cikkekkel való felszereltség mért, kedvez a továbbtanulási szándéknak. A továbbtanulás szignifikáns összefüggést mutatott az apa végzettségével, a magasabban iskolázott apák gyermekei inkább biztosak továbbtanulási döntésükben. Megfigyeléseink alapján a vizsgált térségben a hagyományos családmódel működik, az esetek többségében az apa volt a családfenntartó, az anya pedig inkább nem dolgozó vagy háztartásbeli státussal rendelkezett. Ennek alapján az apák rövid idejű iskolai részvétele válik mintaértékűvé, amelyben a családfenntartás, a jövedelemszerzés mihamarabbi teljesítése a leghangsúlyosabb tényező.

A rosszabb anyagi háttér és az apa alacsonyabb iskolai végzettsége kimaradóvá teszi a fiatalokat. A település jellege a bizonytalanokat befolyásolta. A városon élő fiatalok lesznek inkább határozatlanok továbbtanulási szándékukat illetően. A városon élő diákok választási kínálata gazdagabb, mint falun élő iskolásoknak, ez elbizonytalanítja őket. Az életpályák alultervezése a falusi környezethez és az alacsony szülői végzettséghez köthető, amely arra utal, hogy az oktatási és szociális problémák rétegződése a továbbtanulási döntést jelentősen korlátozza.

Bár a döntésnek nincs szignifikánsan etnikai eredete, de a családi háttérben a származás hatása is megmutatkozik. A család gazdasági helyzete a kimaradás jelentős okaként jelenik meg. A roma tanulók esetünkben nagyobb arányban kimaradók nem roma társaikhoz képest, ugyanakkor a gazdasági helyzetükre vonatkozó mutatók alapján kedvezőtlenebb anyagi helyzet jellemzi őket. Ezen összefüggések arra utaltak, hogy a roma gyerekek kisebb arányú továbbtanulása nem etnikai, hanem gazdasági helyzet eredménye.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a bizonytalan továbbtanulás hátterében egyrészt a családi minta, az apa alacsony iskolai végzettsége és a kedvezőtlen anyagi háttér húzódik meg, másrészt a település jellege is meghatározó, a városon élő tanulók falun élő társaikhoz képest bizonytalanabbnak a továbbtanulási terveiket illetően.

Feltételeztük, hogy *az iskolai osztály (VII. vagy VIII. osztály), az iskolai eredményesség és a román nyelvi kompetenciák okán válik a diákok választása bizonytalanná, a határozott továbbtanulók esetében pedig a tisztán kisebbségi tanulói útvonal lesz jellemző.*

A vizsgálati dimenziók nyomán megállapítottuk, hogy az iskolai eredményesség a továbbtanulás tervezésének legbiztosabb feltétele. A gyenge román nyelvi kompetenciák bizonytalanná teszik a továbbtanulásra vonatkozó aspirációkat. A továbbtanulási döntés bizonytalanságát az iskolai osztály is befolyásolja. Az általános iskola hetedik osztályában ez még nem egy véglegesnek tekinthető elhatározás. A továbbtanulási terv a nyolcadik osztály során válik kiforrottá. Adataink alapján megfigyelhető volt az is, hogy részben az iskolai kínálat, részben pedig a román nyelvi kompetenciák hiánya miatt a tisztán kisebbségi tanulási útvonal jellemzi a továbbtanulást határozottan tervezőket.

Feltételeztük, hogy *továbbtanulási terveiket azon tanulók tudják határozottabban megfogalmazni, akik intenzívebb kapcsolatokat tudtak kialakítani az elemzett családi, iskolai, kortárs csoport és a kommunikációs csatornák alkotta szocializációs közegekben. Azon tanulók, akik nem tervezik a továbbtanulást a szocializációs közegekben is eredménytelenebbek.*

Az empirikus vizsgálat során a szocializációs közegek hatását tártuk fel. Kutatásunk igazolta azt a feltételezésünket, amely a szocializációs

folyamatok beágyazottságára vonatkozott. Rendelkezésünkre álló adatok alapján sikerült igazolni, hogy az iskolai szocializáció, a kortárs kapcsolatok és az internethasználat összefüggést mutatnak a továbbtanulási aspirációkkal. Vizsgálati eredményeink arra hívták fel a figyelmet, hogy a továbbtanulást nem tervezők az internethasználat intenzitásának hatására továbbtanulást tervezőkké válhatnak és minél gyakoribb internet használók, annál inkább csökken az iskolából való a kimaradási hajlandóság. Azok a diákok, akik bizonytalanok tanulmányaik folytatására irányuló döntésüket illetően, kortárs kapcsolataik, illetve tanáraik hatására válhatnak továbbtanulást tervezőkké. Minél szorosabb a kapcsolat, annál inkább csökken a bizonytalanság. A családra vonatkozó összefüggések a továbbtanulási szint választásában mutatkoztak meg, a szoros kapcsolatot ápoló diákok inkább tanulnak líceumban tovább, ők azok közé tartoznak, akik határozott és magas iskolai szintű tanulási útvonalat terveznek maguk számára. Azon diákok körében, akik bizonytalanok a továbbtanulás szintjét vagy egyáltalán a továbbtanulást illetően sokkal magasabb a közepes vagy gyenge kapcsolat aránya. A szocializációs közegek hatása nem hagyható figyelmen kívül a továbbtanulást tervezésének folyamatában. A tervezésre mind a négy általunk vizsgált közeg befolyást gyakorol, eltérés az intenzitásban jelentkezik.

Eredményeink alapján az érmelléki magyar oktatásban résztvevő serdülők továbbtanulási terveiről megállapítottuk, hogy határozott továbbtanulási szándéka azoknak a diákoknak van, akiknek anyagi háttere kedvező, az apa magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, jó tanulmányi eredményei és román nyelvi kompetenciái vannak, illetve falun élnek. A bizonytalan tervekkel rendelkező általános iskolások inkább városban élnek, a román nyelv ismeretének hiányossága jellemzi őket. A továbbtanulási döntés

folyamatát jelzi, hogy hetedik osztályban még bizonytalanok a diákok a továbbtanulásra vonatkozó kérdésekkel kapcsolatban. Ezt a bizonytalanságot a szocializációs mechanizmusokon keresztül lehet feloldani, ebben a kortárs csoport, a tanári útmutatás szerepe jelentős. Számukra a kortárs csoport és a tanári kapcsolatok intenzitásának erősödése a továbbtanulás mérlegelését jelenti. A tanulási környezet a tanári segítség és érdeklődés révén válik befolyással bíró tényezővé.

A továbbtanulást nem tervező diákok kedvezőtlen gazdasági helyzetű családokban, falusi környezetben élnek, döntésük az anyagi helyzet következménye. Az apa alacsony iskolai végzettsége negatívan alakítja a továbbtanulási szándékot. Az alacsonyabb iskolai osztály is inkább nem tervezővé teszi a tanulót. Hetedik osztályban a tanulók döntése még nem kiforrott. Az internethasználat gyakoriságának növekedése a továbbtanulási szándékot erősíti. A virtuális, információ gazdag világ lehetőséget mutat a nem tervező diákok számára is, bővíti a tudástárát arról, hogy milyen utakat járhat be a pályaválasztás során.

Az apák iskolai végzettségének szoros összefüggése a továbbtanulást illetően a hagyományos társadalmi rendre utal. Ez a hatás azzal magyarázható, hogy az apáknak jelentősebb szerepe van a családi jövedelem megszerzésében, mint az anyáknak. Az apai minta követése ösztönzőbb és az apa magasabb iskolai végzettsége inspirálóbb a fiatalok számára.

A család anyagi helyzete jelentős tényező a továbbtanulási ambíciók tekintetében, mivel továbbtanulás gazdasági beruházására utal. A lakóhely típusának hatása mögött is közvetetten a család gazdasági helyzete húzódik, mivel a falun élők középiskolai tanulmányainak folytatása helyben nem lehetséges, az iskolába jutás, az iskolai lét új terheket jelent a családnak,

amelyet nem minden esetben tud vállalni, vagy ha igen akkor határozott eredményekre számít. A városon élő diákok esetében ez a probléma nem jelenik meg, több lehetőséggel találkozhatnak, ami döntésükben bizonytalanná teszi őket. Az elhatározás más tényezők mentén születik meg. A továbbtanulási szándék etnikai jegyei is közvetetten, az anyagi helyzeten keresztül hatnak. Mivel a roma családok rosszabb anyagi helyzetben élnek, számukra ez a befektetés ritkán vállalható.

Az esettanulmány elkészítésével nemcsak a lemorzsolódás etnikai jellegéről kaptunk hiteles képet, hanem az oktatási környezetről is. Az évismétlők heteroidentifikáció alapján minden esetben a roma tanulók közül kerülnek ki, ezáltal lemaradnak attól az osztályközösségtől, amelyben feltehetően elkezdték iskolai tanulmányaikat, túlkorossakká válnak, ők a lemorzsolódók.

Az etnikai jellegén kívül az esettanulmány arra is rávilágított, hogy a tanulókra kedvezőtlen családi háttér jellemző: iskolázatlan vagy alacsony végzettségű, alkalmi munkából élő szülők, rossz lakáskörülmények. Az osztályelemzésekből kitűnt, hogy az iskolai kimaradás tekintetében a kritikus pont az ötödik és a hatodik osztály elvégzése. Eredményeink szerint a roma diákok a formális oktatásban atipikus (bukás, hiányzás, magatartásproblémák, évismétlés) útvonalat követnek.

Az iskolai környezet vizsgálata során megállapítottuk, hogy külső-, technikai feltételeiben és státusában kedvezőtlen állapotú közeg. A diákközzetétel alapján az is megállapítást nyert, hogy alacsony iskolai kompozíció jellemzi a két oktatási intézményt.

A kettős identitás az Érmelléken élő roma közösség számára nem könnyíti meg az alkalmazkodási folyamatot, azáltal, hogy több identitás,

feltehetően pozitív töltetű, elemét sajátítja el. Előzetes kutatási eredményeink szerint az életutakban felfedezhetők az egyéni sikerek, kitörések. A sikeres pályákra azonban az a jellemző, hogy eltérnek a hagyományos cigány sorsoktól. A magyar cigány identitáskonstrukció jellemvonásai a beszélt nyelv alapján magyar kötődést mutatnak, míg szokásokban, életmódban cigány jellegzetességet tükröznek.

A roma családok esetében a halmozottan hátrányos helyzet újratermelődik a kettős kisebbségi lét gondjaival együtt. Ezekből a családokból származó gyerekek helyzetét rontják az iskolai kudarcok, iskolai sikertelenségek. A társadalmi felemelkedésük, felemelésük elengedhetetlen, ennek megvalósításához pedig az iskolán keresztül visz az út, az iskolai eredményesség növelésével. Ezeknek az iskoláknak a fenntartása elvitathatatlan szükséglet, annak ellenére, hogy alacsony diák kompozíciójú iskolák. Az itt tanuló diákok számára kizárólagos szocializációs közeget jelentenek, mert nincs lehetőségük arra, hogy távolabbi, magasabb státusú iskolába járhassanak. A kettős kisebbségi csoportok szocio-ökonómiai háttére nem teszi lehetővé a településen kívüli oktatási forma igénybevételét.

A vizsgálat legfőbb eredménye abban rejlik, hogy kimutattuk az eltérő iskolai útvonalak egyrészt a települések típusának, mint a szociálökológiai tényezőknek, másrészt az apa iskolai végzettségének és a család anyagi helyzetének, mint a szocio-ökonómiai tényezőknek, valamint a másodlagos, harmadlagos és negyedleges szocializációs szintek hatásainak, mint a szocio-kulturális tényezőknek a következményeként jönnek létre. Az Érmelléken kisebbségi oktatásban tanuló általános iskolások továbbtanulási döntéseire ható tényezők elemzésének eredményeként és a szakirodalom alapján a következő megállapításokat fogalmaztuk meg: a család gazdasági helyzete, a

település szintű hátrányok tekinthetők az etnicitástól függetleníthető tényezőknek, míg a továbbtanulási aspiráció etnicitással összefüggő magyarázó tényezőit képezik az apa iskolai végzettsége, az államnyelvi kompetenciák, a szocializációs közegek.

Nyilvántartási szám: DEENK/67/2017.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Pásztor Rita Gizella
Neptun kód: NDQXJZ
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (4)

1. **Pásztor, R. G.:** Érmelléki tanulók továbbtanulási szándékai.
In: Empirikus kutatási tanulmányok a közép- és felsőoktatásban. Szerk.: Tóth Péter, Typotop, Budapest, 128-142, 2016. ISBN: 9786158053266
2. **Pásztor, R. G.:** Iskola és roma iskolázottság. Egy kutatás előzményei.
In: Felnőttképzés és társadalmi esélyegyenlőség a Bihar- Hajdú-Bihar Euro régióban. Szerk.: Szilágyi Györgyi, Flóra Gábor, Partium, Oradea, 401-417, 2012. ISBN: 9786068156422
3. **Pásztor, R. G.,** Bernáth, K.: A társadalmi kirekesztődés útvonalai. A gyermekszegénység kontextusa Romániában.
In: Egymást segítve hogyan segíthetünk? : A Marosvásárhelyen 2006. szept. 29. és okt. 1. között rendezett konferencia előadásainak szerkesztett anyaga. Szerk.: Kovács Réka Rozália, Scientia, Kolozsvár, 119-143, 2010. ISBN: 9789731970349
4. **Pásztor, R. G.:** Kisebbség a kisebbségben.
In: Társadalmi erőforrások, regionális együttműködés, gazdasági integráció. Szerk.: Szilágyi Györgyi, Flóra Gábor, Bernáth Krisztina, Partium Kiadó, Nagyvárad, 35-47, 2009. ISBN: 9786069218624

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

5. **Pásztor, R. G.:** Kettős identitás - kettős kisebbség - roma etnikum.
Metszetek. 4 (1), 96-104, 2015. EISSN: 2063-6415.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

6. **Pásztor, R. G.**: Kettős kisebbségi lét ellenére sikeres roma életutak a Bihar megyei Érmelléken.
In: A Selye János Egyetem 2016-os "Korszerű szemlélet a tudományban és az oktatásban" Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete : pedagógiai szekciók = Zborník medzinárodnej vedeckej konferencie Univerzity J. Selyeho- 2016 "Súčasný aspekt vyedy a vzdelávania" : Sekcie pedagogických". Szerk.: György Juhász, Yvette Orsovics, Melinda Nagy, Univerzita J. Selyeho, Komárno, 136-145, 2016. ISBN: 9788081221873

Időgen nyelvű konferencia közlemények (1)

7. **Pásztor, R. G.**, Bernáth, K.: Child Poverty and Policy Making in Romania.
In: Health and social questions of childhood in European context II : prevention of health and social pathology : International Academic Conference : 10-11 October 2007, Nyíregyháza, ... : conference proceedings / [ed. Éva Huszti, Gergely Fábián] ; [org., publ. by] University of Debrecen Faculty of Health, University of Debrecen Faculty of Health, Nyíregyháza, 46-58, 2008. ISBN: 9789634731085

További közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

8. **Pásztor, R. G.**: Foglalkoztatáspolitikai alapfogalmak.

In: Munkaerő-piaci helyzetkép Magyarországon és Romániában / Rákó Erzsébet, Szűcs Enikő, Belvedere Meridionale, Szeged, 75-84, 2012. ISBN: 9789639573963

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

9. **Pásztor, R. G.**, Bernáth, K., Berce, A.: Professional vs. Social Competences. What do employers expect from young employees.

In: Higher Education in the Romanian-Hungary Cross-Border Cooperation Area. Ed.: Kozma Tamás, Bernáth Krisztina, Partium Press ; Debrecen : Center for Higher Education Research and Development, Oradea, 209-227, 2012. ISBN: 9786068156415

Magyar nyelvű közlemények hazai folyóiratban (1)

10. **Pásztor, R. G.**: A Királyhágómelléki Református Egyházkerület szociális tevékenysége 1920-1941 között.
Szoc. szle. 9 (1-2), 19-30, 2016. ISSN: 1789-6983.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

11. **Pásztor, R. G.**, Szűcs, E.: Szociális munka szakos hallgatók szakmai kompetenciái.

In: Tudás - Tanulás - Szabadság : Neveléstudományi Konferencia 2014. Szerk.: Birta-Székely Noémi, Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet Doceo Egyesület, Kolozsvár, 117-121, 2015. ISBN: 9789730189674

A DEENK a Jelölt által az IDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2017.03.23.

